

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Promemorian En rättvis ränteskillnadsersättning som minskar hindren mot längre räntebindingstider

Ju2023/02346

Sammanfattning

Konkurrensverket bedömer att den ändrade metod för beräkning av ränteskillnadsersättning som föreslås kan leda till lägre ränteskillnadsersättning generellt och därmed ökar incitamenten för konsumenterna att konkurransutsätta kreditgivare vilket stärker konkurrensen mellan kreditgivare.

För konsumenter med svag förhandlingsstyrka kan den ändrade metoden för beräkning av ränteskillnadsersättning i än högre grad förmodas stärka deras incitament att konkurransutsätta kreditgivare, då sådana konsumenter enligt den nuvarande schablonregeln fått betala en omotiverat hög ränteskillnadsersättning.

Den ändrade metoden för beräkning av ränteskillnadsersättning leder också till att bundna räntor blir mer attraktiva och ger stärkta incitament för kreditgivare att differentiera sina erbjudanden mot kundgrupper med olika preferenser för räntebindingstider, vilket kan skärpa konkurrensen.

Konkurrensverket tillstyrker förslaget om ändrad metod för beräkning av ränteskillnadsersättning.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden.

Förslaget

I promemorian föreslås, något förenklat, att ränteskillnadsersättningen för en bostadskredit högst ska få motsvara skillnaden mellan den genomsnittliga



relevanta swapränta som gällde när räntebindningstiden avtalades och den genomsnittliga relevanta swapränta som gäller när förtidsbetalningen sker.

Förslaget skiljer sig från nuvarande schablonmetod där ränteskillnadsersättning för en bostadskredit baseras på skillnaden mellan den individuella konsumentens avtalade ränta på krediten och räntan som vid betalningstillfället i allmänhet gäller för relevant bostadsobligation.

Enligt promemorian leder den nuvarande schablonmetoden till att bolånetagare, särskilt sådana med sämre eller mer osäkra ekonomiska förhållanden, kan få betala en omotiverat hög ränteskillnadsersättning som överkompenserar kreditgivaren. En hög ränteskillnadsersättning kan enligt promemorian också bidra till att bolånetagare inte väljer längre räntebindningstider. Det kan dessutom leda till att bolånetagare väljer att inte konkurrensutsätta sina bolån när de byter bostad, vilket enligt promemorian är negativt för såväl konkurrensen på bolånemarknaden som för bolånetagaren själv.

Enligt promemorian förväntas i synnerhet konsumenter med svagare förhandlingsposition och osäkrare finanser gynnas av förslaget jämfört med dagens schablonmetod eftersom dessa konsumenter fått betala en högre ränteskillnadsersättning till följd av att nuvarande schablonmetod är individanpassad och ger kreditgivaren ersättning baserat på konsumentens kreditriskpremie, trots att risken försvinner när kunden förtidsbetalar lånet.

Konkurrensverket har tidigare påtalat att trögrörlighet hos bankkunder hämmar konkurrensen på finansmarknaden.¹ Konkurrensverket instämmer i promemorians bedömning att en hög ränteskillnadsersättning kan leda till att konsumenternas rörlighet på marknaden minskar. Enligt promemorian förmodas förslaget leda till att sänka konsumenternas kostnad för ränteskillnadsersättning generellt, särskilt för konsumenter med svag förhandlingsposition. Konkurrensverket bedömer därför att den ändrade metoden för beräkning av ränteskillnadsersättning som föreslås kan förväntas leda till en högre grad av kundrörlighet då kostnaden för att byta kreditgivare sjunker, vilket tenderar att skärpa konkurrensen.

Med det stigande ränteläge som förevarit bedömer Konkurrensverket att efterfrågan på bundna lån kommer att öka.² Den ändrade metod för beräkning av ränteskillnadsersättning som föreslås ger enligt Konkurrensverket förbättrade förutsättningar för att kunder i lägre grad ska känna sig begränsade att binda sina lån. När andelen bundna lån förmodas öka motverkar förslaget också en ökande trögrörlighet bland kunder framgent, något som följer av de inlåsnings effekterna av ränteskillnadsersättning för bundna lån i förhållande till lån med rörlig ränta.

¹ Konkurrensverket, *Finansmarknaden - Konkurrens i kristider*, Analys i korthet 2023:2.

² Konkurrensverket, *Finansmarknaden - Konkurrens i kristider*, Analys i korthet 2023:2, sida 16.

Den ändrade metod för beräkning av ränteskillnadsersättning som föreslås ökar den relativa attraktiviteten för konsumenter att binda sina lån. Detta ökar enligt Konkurrensverket incitamenten för kreditgivare att differentiera sina erbjudanden och rikta in sig på kunder med olika preferenser för bindningstider, något som kan bidra till en skärpt konkurrens mellan kreditgivare.

Mot bakgrund av det ovan anförda tillstryker Konkurrensverket förslaget om ändrad metod för beräkning av ränteskillnadsersättning.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Rikard Jermsten. Föredragande har varit ekonområdet Martin Sutinen.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Rikard Jermsten